

Öryggi og velferð í Reykjahlíðarskóla

Grunnskólum ber að gera grein fyrir því hvernig reglum um gerð og búnað grunnskólahúsnæðis og skólalóða nr. 657/2009 er fylgt eftir og hvernig öryggi þeirra er tryggt.

Áætlunin tekur ekki til sértækra öryggismála vegna barna með bráðaofnæmi, líkamlega eða andlega sjúkdóma, eða fötlun þar sem fyrir hvert slíkt barn gæti þurft að gera sértækar ráðstafanir.

Í þessu skjali er áætlun um öryggi og velferð barna í Reykjahlíðarskóla að finna.
Handbók unnin haust 2020.

Efnisyfirlit

Velferð barna og ungmenna.....	5
Sýn og stefna skólans á velferð barna	5
Forvarnir.....	6
Réttur barna.....	6
Tilkynningarskylda til barnaverndarnefnda	7
Netöryggi.....	8
Grunnupplýsingar um nemendur vegna slysa og bráðaveikinda	8
Nauðsynlegar upplýsingar um barn vegna slysa og bráðaveikinda.....	9
Öryggisatriði í upphafi skólagöngu í nýjum skóla	9
Öryggi í námsumhverfi	9
Fyrirbyggjandi aðgerðir í Reykjahlíðarskóla.....	10
Starfsmenn	10
Skólastofur.....	10
Hljóðvist	11
Rödd og raddvernd	11
Matmálstímar.....	11
Húsgögn.....	12
Hurðir, hurðapumpur og klemmuvarnir	12
Opnanleg fög	12
Gluggakistur	13
Gardínubönd	13
Miðstöðvarofnar, rafmagnsofnar, blöndunartæki og heitt vatn.....	13
Stigar og tröppur.....	13
Salerni.....	14
Eldhús	14
Eiturefni og eitradar plöntur	14
Rafmagnsöryggi.....	14
Kerti og eldfim efni	14
Námsgögn og leikföng.....	15

Íþróttahús.....	15
Ábyrgð íþróttakennara.....	15
Sund.....	16
Ábyrgð skólustjóra og sundkennara	16
Námsumhverfi úti.....	16
Skólalóð Reykjahlíðarskóla.....	17
Starfsmenn	17
Lýsing	17
Ljósastaurar, girðingar og hlið úr jární.....	18
Ruslaskýli, tunnur og gámar.....	18
Hjólastandar.....	18
Umferð og bílastæði við skólalóð.....	18
Göngu- og hjólaleiðir barna í skólann	19
Akstur með aðföng og önnur umferð á skólalóðinni.....	19
Göngustígar og gangstéttar	19
Tröppur, rampar og handrið.....	20
Hálka.....	20
Leikvallataeki	20
Slysavarnir og líkamlegt öryggi	21
Fræðsla starfsmanna um öryggismál	21
Reglubundnar æfingar á öryggisferlum.....	22
Viðbrögð við slysi	22
Skráning slysa í skólum.....	22
Að hverju þarf að gæta þegar skráð er?.....	23
Undirritun foreldra á slysaskráningarblaðið og afrit af því	23
Stórslys / náttúruhamfarir.....	24
Viðbrögð við náttúruvá.....	25
Viðbrögð við eldsvoða.....	25
Viðbrögð við hættum vegna hegðunar nemenda.....	26
Rýmingaráætlun.....	26
Eldvarnir	27

Veikindafaraldur	27
Sjúkrakassi	27
Notkunarreglur sjúkrakassa og innihald hans.....	27
Listi yfir innihald sjúkrakassa.....	28
Eftirlit	29
Innra eftirlit.....	29
Eftirlit starfsmanna	30
Öryggi á skólaferðalögum.....	30
Skólaakstur og rútuferðir	31
Bátsferðir	31
Akstur með börn í bílum starfsmanna	32

Velferð barna og ungmenna

Reykjahlíðarskóli á að vera griðastaður barnanna og mikil ábyrgð hvílir á starfsfólki að hlúa að börnum og veita þeim öryggi í daglegu starfi. Velferð allra er sameiginlegt verkefni en félagsleg staða nemenda og starfsmanna er ólík. Það er mikilvægt að nemandi njóti bernsku sinnar og eigi góðar minningar úr skóla.

Þegar fjallað er um velferð nemenda er horft til þriggja þátta, þeir eru:

- Félagslegt öryggi nemenda og að þeir séu metnir út frá eigin verðleikum.
- Tilfinningalegt öryggi nemenda sem finna væntumþykju annarra.
- Traust þar sem nemendur átta sig á að þeir geti treyst þeim sem eru að mennta þá.

Með ofbeldi er í þessari handbók átt við andlegt, líkamlegt og kynferðislegt ofbeldi í öllum birtingarmyndum þess.

Meginleiðarljós þessarar handbókar er að sýna fram á hvernig skólaumhverfi Reykjahlíðarskóla ætlar sér að tryggja vernd og umönnun barna og hvernig nemendur sjálfir geta tekið upplýstar ákvarðanir um eigið öryggi og velferð.

Sýn og stefna skólans á velferð barna

Reykjahlíðarskóli staðfestir sýn sína á velferð barna með sýn og [stefnu](#) skólans en einkunnarorð skólans - [virðing](#) - [vellíðan](#) - [árangur](#) - skulu einkenna allt skólastarfið.

Jákvæður skólabragur er skilgreindur í skólanámskrá skólans og mótaðar eru leiðir til að viðhalda honum með aðkomu starfsfólks skóla, nemenda og foreldra. Uppeldisstefna skólans byggist á [jákvæðum aga](#) og sameiginlegum skilningi skólasamfélagsins á gildi uppeldisaðferða sem byggja á jákvæðni og uppbyggjandi samskiptum. Með henni er lögð áhersla á að nemendur iðki góð samskipti og fái hjálfun í að bæta samskipti með því að finna lausnir á ágreiningsmálum sem upp koma. Nemendum er leiðbeint um aðgerðir til að ná jafnvægi og það er viðurkennt að nemendur sem lenda í vandræðum með samskipti þurfi að fá tækifæri til að læra og bæta sig. Ofbeldi, einelti og annað andfélagslegt atferli er aldrei liðið og er þá gripið til [aðgerða samkvæmt eineltisáætlun skólans](#).

Forvarnir

Skólinn skal vinna að forvörnum með því að stuðla markvisst að velferð barna og farsælli skólagöngu þeirra þar sem hugað er að andlegri, líkamlegri og félagslegri vellíðan. Fræðsla til starfsmanna, foreldra og nemenda er mikilvægur þáttur forvarna.

Reykjahlíðarskóli er [Heilsueflandi grunnskóli](#) og unnið er eftir virkri [forvarnaráætlun](#) þar sem stuðlað er markvisst að velferð nemenda og farsælli skólagöngu þeirra. Jákvæður skólabragur, samstarf heimilis og skóla, uppeldisstefna, fjölbreyttir kennsluhættir, nemendalýðræði, heilsueflandi skóli, viðbrögð við vá, örugg netnotkun, forvarnir gegn vímuefnum og viðbrögð og vinnuferli starfsfólks skóla við líkamlegu og andlegu ofbeldi/einelti nemenda, teljast allt til forvarna í Reykjahlíðarskóla. Með forvörnum er stuðlað að góðri líðan nemenda, jákvæðri sjálfsmynd og lífsýn, heilbrigðum lífsháttum og jákvæðri hegðun.

Spurningalistar sem lagðir eru fyrir nemendur, foreldra og starfsfólk eru leiðbeinandi um mat og líðan nemenda og beina sjónum að jákvæðum aðstæðum og þeim sem þarf að bæta. Eins geta þeir verið til stuðnings reglubundnum viðtölum við nemendur og foreldra. Starfsfólk skóla grípur til viðeigandi ráðstafana og verkferla ef þörf krefur þannig að öll börn fái notið sín sem best.

Réttur barna

Allir nemendur eiga rétt á að stunda nám við sitt hæfi. Tækifærin eiga að vera jöfn óháð atgervi og aðstæðum hvers og eins. Jafnrétti til náms þýðir að nemandi eru sköpuð bestu skilyrði á hans forsendum, óháð félagslegri og námslegri stöðu. Nemendur eiga að njóta styrkleika sinna og þeim á að leiðbeina til að draga þá fram. Nemandi sem stöðugt upplifir að verða undir og ná ekki settu marki, finnur fyrir vanlíðan og vanmætti í skóla. Leggja skal áherslu á styrkleika barna og þörf þeirra fyrir vernd og leiðsögn fullorðinna.

[Samkvæmt barnalögum, nr. 76/2003](#), á barn rétt á að lifa, þroskast og njóta verndar, umönnunar og annarra réttinda í samræmi við aldur sinn og þroska og án mismununar af nokkru tagi. Óheimilt er að beita barn hvers kyns ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi. Það sem barni er fyrir bestu skal ávallt hafa forgang þegar teknar eru ákvarðanir um málefni þess. Barn á rétt á að láta skoðanir sínar í ljós í öllum málum sem það varðar og skal tekið réttmætt tillit til skoðana þess í samræmi við aldur og þroska. Í samningi [Sameinuðu þjóðanna um réttindi barnsins, nr. 18/1992](#), segir að með hliðsjón af réttindum og skyldum foreldra eða lögráðamanna, eða annarra sem bera ábyrgð að lögum á börnum, skuldbinda aðildarríki sig til að tryggja börnum þá vernd og umönnun sem velferð þeirra krefst og skulu þau í því skyni gera allar nauðsynlegar ráðstafanir á sviði löggjafar og stjórn-sýslu. Í [barnaverndarlögum, nr. 80/2002](#), segir að allir sem hafi uppeldi og umönnun barna með höndum skuli sýna þeim virðingu og umhyggju og óheimilt er með öllu að beita börn ofbeldi eða annarri vanvirðandi háttsemi. Í [lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla nr. 10/2008](#) (22. og 23. gr.) er komið inn á ábyrgð skólastjórnenda sem ber að gera viðeigandi ráðstafanir til að koma í veg fyrir að nemendur verði fyrir kynbundnu ofbeldi, kynbundinni eða kynferðislegri áreitni í skólum og ábyrgð þeirra á viðeigandi fræðslu til nemenda um jafnréttismál.

Í Reykjahlíðarskóla er ekkert umburðalyndi við líkamlegu eða andlegu ofbeldi/einelti eða óréttlátri meðferð að neinu tagi. Aðgerðir gegn einelti og öðru ofbeldi er órjúfanlegur þáttur í að skapa nemendum öruggt umhverfi og taka til skólans í heild, einstakra námshópa og einstaklinga. Hver kennari ber ábyrgð á að framfylgja með virkum og ábyrgum hætti aðgerðaáætlun skólans gegn einelti og hvers kyns ofbeldi. Skólastjóri ber ábyrgð á að starfið sé samhæft. Nemandi á að geta treyst starfsfólki skólans til að grípa inn í aðstæður og skipta sér af sé þess þörf. Kanna þarf reglulega eðli og umfang eineltis og hvers konar ofbeldis í skólanum, kynna niðurstöður og nýta þær til úrbóta. [Eineltisáætlun](#) og [nemendaverndarráð](#) eiga að tryggja að ekkert barn sé beitt órétti án þess að brugðist sé við því. [Jafnréttisáætlun](#) Reykjahlíðarskóla setur viðmið um jöfn tækifæri allra og viðbrögð við aðstæðum sem benda til misréttis.

Tilkynningarskylda til barnaverndarnefnda

Í [barnaverndarlögum, nr. 80/2002](#), stendur að hverjum þeim sem stöðu sinnar og starfa vegna hefur afskipti af málefnum barna og verður í starfi sínu var við að barn búi við óviðunandi

uppeldisskilyrði, verði fyrir áreitni eða ofbeldi, eða að barn stofni heilsu sinni og þroska í alvarlega hættu, sé skylt að gera barnaverndarnefnd viðvart. Sérstaklega er skólastjórum, kennurum og öðrum þeim sem koma að málefnum barna í skólasamfélaginu skylt að fylgjast með hegðun, uppeldi og aðbúnaði barna og gera barnaverndarnefnd viðvart ef ætla má að aðstæður barns séu óviðunandi. Tilkynningaskylda gengur frammar ákvæðum laga eða siðareglna um þagnarskyldu viðkomandi starfsstétta. Skólastjóri Reykjahlíðarskóla kemur tilkynningum á framfæri til barnaverndarnefndar fyrir hönd skólans.

[Nemendaverndarráð](#) Reykjahlíðarskóla tekur við öllum ábendingum og grun um vanrækslu eða illa meðferð á börnum og viðhefur ákveðnar verklagsreglur um tilkynningaskyldu til barnaverndarnefnda.

Netöryggi

SAFT (Samfélag, fjölskylda og tækni) og samtökin Heimili og skóli hafa í samvinnu við mennta- og menningarmálaráðuneyti tekið saman almenn [viðmið um birtingu myndefnis, meðferð upplýsinga um börn á netinu og notkun samfélagsmiðla](#). Viðmiðin gilda einkum um heimasíður skóla, íþróttafélaga og annarra sem koma að æskulýðs- og tómstundastarfi.

Hægt er að tilkynna um ólöglegt og óviðeigandi efni á neti í gegnum [ábendingahnapp](#) Barnaheilla.

Allir nemendur í Reykjahlíðarskóla eiga að fá fræðslu um netöryggi frá kennara þegar byrjað er að vinna með tölvur í upphafi skólaárs.

Grunnupplýsingar um nemendur vegna slysa og bráðaveikinda

Í Reykjahlíðarskóla eru grunnupplýsingar um nemendur í tengslum við bráðaofnæmi, sjúkdóma eða slyskráðar við upphaf skólagöngu á þar til gerð [neyðarkort](#). Í byrjun hvers skólaárs hefur skólinn frumkvæði að því að yfirfara upplýsingarnar í samráði við foreldra og þeir minntir á að uppfæra upplýsingar ef einhverjar breytingar hafa orðið. Upplýsingarnar þurfa að vera skriflegar og þær geymdar á skrifstofu skólastjóra þar sem allt starfsfólk skólans veit um þær og getur nálgast þær þegar þörf krefur.

Nauðsynlegar upplýsingar um barn vegna slysa og bráðaveikinda

- Nafn barns.
- Kennitala barns.
- Er barnið með ofnæmi? Nauðsynlegt er að skrá ofnæmi sem vitað er um.
- Er barnið, fatlað eða með greindan sjúkdóm? Mikilvægt er að skrá tegund fötlunar, heiti sjúkdóms og nafn læknis sem annast barnið.
- Tekur barnið lyf að staðaldri? Mikilvægt er að skrá heiti lyfs, magn og tímasetningu inntöku.
- Skrá ber nöfn foreldra, heimilisfang, heimasíma farsíma, vinnusíma og vinnustað.
- Nauðsynlegt er að skrá heiti vinnustað og heimilisfang og deild ef um stóran stað er að ræða.
- Skrá þarf nafn á þeim sem hafa á samband við ef ekki næst í foreldra, heimilisfang símanúmer, vinnusíma og vinnustað.
- Taka þarf fram ef foreldrar eiga erfitt með að skilja eða tala íslensku og tilgreina móðurmál þeirra.

Öryggisatriði í upphafi skólagöngu í nýjum skóla

Góð samskipti foreldra og skóla eru grundvallaratriði þegar tryggja þarf öryggi barna. Foreldrar og skóli bera sameiginlega ábyrgð á öryggi barnsins á leið í og úr skóla. Í [móttökuáætlun](#) er farið yfir þær öryggisreglur sem gilda í skólanum og hvernig heimilið og skólinn geta hjálpast að við að framfylgja þeim til að tryggja börnum hámarksöryggi.

Öryggi í námsumhverfi

Í handbók [Menntamálaráðuneytisins](#) um öryggi og velferð barna í grunnskólum er listi um öryggi í námsumhverfi skólans. Hann er notaður til viðmiðunar þegar öryggi í námsumhverfi er yfirfarið og gerðar áætlanir um endurbætur á náms- og starfsumhverfi skólans eða þegar endurbætur eiga sér stað. Starfsfólk er ávallt vakandi yfir öryggismálum og halda skólastjóra upplýstum.

Húsnæði og skólalóðir skulu uppfylla kröfur [laga um grunnskóla, nr. 91/2008](#), [reglugerðar um gerð og búnað grunnskólahúsnæðis og skólalóða, nr. 657/2009](#), [aðalnámskrár grunnskóla, laga um aðbúnað, hollustuhætti og öryggi á vinnustöðum, nr. 46/1980](#), [reglugerðar um öryggi leikvallartækja og leiksvæða og eftirlit með þeim, nr. 942/2002](#) ásamt [reglugerð um vélar og tæknilegan búnað, nr. 1005/2009](#) og [Vinnuumhverfisvísi](#) Vinnueftirlits ríkisins um skóla þar sem við á. Einnig ber að uppfylla kröfur heilbrigðis- og byggingaryfirvalda til slíkra mannvirkja. Húsnæði, skólalóð og allur aðbúnaður þarf að vera þannig úr garði gerður að unnt sé að ná markmiðum laga um grunnskóla og aðalnámskrá grunnskóla. Er þar sérstaklega átt við að nemendum og starfsfólki skóla sé búið öruggt og heilsusamlegt vinnuumhverfi sem skapar öryggi og vellíðan svo sem varðandi hentugan húsbúnað, hljóðvist og lýsingu, fjölbreytni í náms- og leikaðstöðu og annan búnað.

Fyrirbyggjandi aðgerðir í Reykjahlíðarskóla

Mikilvægt er að starfsfólk skóla sé meðvitað um þá hættu í nánasta umhverfi sem nemendum getur stafað af svo sem af tækjum og tólum og sjái fyrir þær hættur sem hugsanlega geta komið upp. Ganga þarf úr skugga um að ekki leynist hættur í umhverfi nemenda sem valdið geta slysum og leitast skal við að gera umhverfi eins öruggt og hægt er.

Starfsmenn

Meta þarf hverju sinni hversu margir starfsmenn þurfa að vera til staðar bæði í skólahúsnæðinu og á skólalóð. Ef starfsfólk þarf að bregða sér frá er mikilvægt að annað starfsfólk sé látið vita.

Skólastofur

Við skipulag og framkvæmd vinnuumhverfis og vinnuaðstæðna í skólastofum skal taka mið af [Vinnuumhverfisvísi](#) Vinnueftirlits ríkisins ásamt öðrum þeim vinnuumhverfisvísium, lögum og reglugerðum sem þar er getið. Í verkmenntastofum skal sérstaklega hugað að öryggiskröfum um vélar, tæknilegan búnað, efnisnotkun, loftgæði og loftræstingu og aðgengi að fyrstu hjálp og taka mið af [reglugerð um vélar og tæknilegan búnað, nr. 1005/2009](#).

Hljóðvist

Hávaði hefur ekki einungis áhrif á heyrn og nám. Þekkt er að hávaði veldur streitu og getur haft aðrar neikvæðar afleiðingar á andlega og líkamlega líðan barna. Til að meta áhrif hávaða á nám og líðan nemenda í skólum er mikilvægt að við reglulegar kannanir sé spurt sérstaklega út í hljóðvist og vinnuaðstæður barna. Mikilvægt er að mælingar séu miðaðar við börn og unglinga og taki sérstakt tillit til heyrnar- og hljóðnæmni þeirra sem og þeirrar starfsemi sem fram fer í skólanum. Mikilvægt er að miðað sé við þau skilyrði sem þarf til þess að börn geti tileinkað sér nám. Ekki er nóg að miða við þau mörk hávaða sem beinlínis skemma heyrn. Mikilvægt er að allur búnaður sé keyptur með góða hljóðvist í huga. Á vef Umhverfisstofnunar eru [leiðbeiningar um hljóðvistarkröfur í umhverfi barna](#) þar sem meðal annars má finna góð ráð gegn hávaða í umhverfi barna. Taka skal mið af viðmiðum í [Vinnuumhverfisvísi](#) Vinnueftirlits ríkisins varðandi hávaða. Samband íslenskra sveitarfélaga og Kennarasamband Íslands hafa gefið út handbókina [Kennsluumhverfið - hlúum að rödd og hlustun](#) sem nýta má við skipulagningu skólastarfs og umhverfis. Einnig er þar að finna lista yfir [hagnýt ráð sem eru til þess fallin að draga úr hávaða](#), en ýmislegt er hægt að gera til að draga úr hávaða með litlum tilkostnaði.

Rödd og raddvernd

Kennarar þurfa að kunna á atvinnutæki sitt, röddina, og vita hvað getur skaðað það. Rödd kennarans þarf að vera áheyrileg og geta gegnt ætlunarverki sínu, nemandinn þarf að hafa gagn af hlustun og umhverfið má ekki spilla þar fyrir. Reyndin er hins vegar sú að alltof oft vinna þessir þrír þættir – rödd, hlustun og umhverfi – illa saman. Það er mikilvægt að starfsmenn fái fræðslu um raddbeitingu, hvað geti skaðað röddina og leiðir til að koma í veg fyrir raddvandamál. Ættu skólar að huga að þeim þætti reglulega í starfsþróun sinni. Til þess mætti t.d. nota [fræðslumyndband um raddvernd og ráð til að draga úr raddþreytu](#) og bækling um [raddheilsu kennara](#).

Matmálstímar

Á matmálstíma, þegar heitur matur er á borðum, er mikilvægt að hugað sé að öryggi nemenda. Ef boðið er upp á heitar súpur eða annan heitan vökva fyrir börn þarf að gæta þess að ekki hellist yfir þau eða þau brenni sig á annan hátt. Mikilvægt er að setja reglur um öryggi í matmálstímum til að koma í veg fyrir brunaslys.

Byggt á [Handbók um öryggi og velferð grunnskólabarna](#) 2020 Mennta- og menningarmálaráðuneytið

Húsgögn

Bókaskápar og hillur á að festa við vegg óháð hæð. Ganga þarf frá öryggi þeirra á viðeigandi hátt t.d. með því að setja festingar á skápana sem auðvelt er að losa. Sé um varanlega staðsetningu slíkra innanstokksmuna að ræða á að koma fyrir festingu á veggjum. Slíkur frágangur er mikilvægur í tilvikum jarðskjálfta og ekki síst ef barn klifrar upp á skáp. Æskilegt er að velja skilrúm sem eru stöðug eða festa þau við vegg eða gólf.

Öll húsgögn á hjólum geta verið varasöm en þau eru valtari en hefðbundin húsgögn þrátt fyrir þyngd þeirra. Húsgögn á hjólum eiga einnig að vera föst við vegg eða gólf með festingum sem auðvelt er að losa og festa aftur. Ef notuð eru hljómtæki eða sjónvarpstæki á vögnum á að festa tækin niður á vagninn. Stólar og borð eiga að vera stöðug. Ef þau eru völt eða hlutar þeirra farnir að losna er mikilvægt að strax sé gert við þau til að koma í veg fyrir slys.

Hurðir, hurðapumpur og klemmuvarnir

Slyshætta getur fylgt útidyrhurðum í skólum. Ganga þarf úr skugga um að hurðapumpa sé á útidyrhurð og að eftirlit sé með því að pumpan virki eins og til er ætlast. Klemmuvarnir eiga að vera á öllum hurðum þar sem börn á yngsta stigi dvelja og þær þarf að yfirfara reglulega. Endingartími klemmuvarna er oft skemmri á útidyrhurðum vegna veðurfarsáhrifa á efnið í þeim. Mikilvægt er að hurðastopparar séu settir upp fyrir ofan hurð. Varast ber að hafa hurðastoppara við gólf. Til að koma í veg fyrir slys er mikilvægt að hafa stoppara á rennihurðum sem hindrar að þær skelli upp að vegg.

Opnanleg fög

Mikilvægt er að opnanleg fög séu með öryggislæsingu. Öryggislæsinguna þarf að stilla með þeim hætti að gluggaopið verði ekki meira en 9 cm. Í sumum byggingum eru gluggar notaðir sem neyðarútgangar. Opnanlegu fögin á þeim eru stór og verða að hafa læsingu sem auðvelt er að opna ef koma þarf fólki út úr brennandi húsi en vera þó þannig úr garði gerð að yngri börn geti ekki opnað hana. Í byggingum með gluggum sem ná niður á gólf og þar sem aðgengi barna að þeim er auðvelt skal setja öryggisgler.

Gluggakistur

Ganga þarf frá gluggakistum þannig að börn geti ekki fest fætur í þeim. Í mörgum eldri húsum eru gluggakistur mjög djúpar og oft er haft bil frá vegg að gluggakistu til að hiti komist upp. Bilið má ekki vera meira en sem nemur 25 mm.

Gardínubönd

Gardínubönd geta vafist um háls barna. Gardínum með snúru eða perlukeðju, t.d. rúllugardínur og rimlagardínur, sem notuð eru til að draga þær upp eða niður skal ganga þannig frá að snúran skapi ekki hættu fyrir börn. Það má til dæmis gera með því að ganga frá snúrum upp á snúrustytti sem festa þarf ofarlega í gluggakarminn. Perlukeðjur er einnig hægt að setja upp á öryggishjól sem fest er á gluggakarminn að innanverðu.

Miðstöðvarofnar, rafmagnsofnar, blöndunartæki og heitt vatn

Heitir miðstöðvarofnar og heitt vatn geta valdið alvarlegum brunaslysum. Mikilvægt er að byggja utan um ofna eða haga frágangi á þann hátt að ekki hljótist slys af. Lagnir sem eru utanáliggjandi og flytja heitt vatn þarf að hylja þannig að börn geti ekki brennt sig á þeim. Rafmagnsofnar eru hættulegri en hefðbundnir miðstöðvarofnar. Af þeim getur stafað eldhætta og því skal fylgja leiðbeiningum framleiðenda ef það þarf að hylja ofnana. Einnig þarf að gæta þess að staðsetja ekki húsgögn eða annan búnað of nálægt þeim. Hitastýrð blöndunartæki, með heitu vatni sem að hámarki verður 38°C, eiga að vera á öllum handlaugum í skólum og í sturtum/handsturtum til að koma í veg fyrir að börn brenni sig á heitu vatni.

Stigar og tröppur

Bil á milli rimla má ekki vera meira en 89 mm. Það sama gildir um bil á milli gólfa og handriða. Opið í opnum þrepum má ekki vera meira en 89 mm. Gæta þarf að því að þrep séu ekki hál. Gæta þarf vel að því að ekki sé notað efni á gólf sem veldur hálku. Handrið eiga að vera fyrir börn jafnt sem fullorðna. Lágmarkshæð handriða er 120 cm. Handrið eiga að vera með lóðréttum pílum til að hindra klifur.

Salerni

Við hönnun og frágang salerna skal taka mið af [byggingarreglugerð](#), nr.112/2012 og reglugerð um [hollustuhætti](#), nr. 941/2002.

Eldhús

Í skólaeldhúsum er mikið af hættulegum hlutum, s.s. ýmis tæki til matreiðslu og beittir hnífar, því þarf að vera hægt að loka eldhúsinu. Í skólum, þar sem opið er inn í eldhús eða nemendur eiga þangað erindi sem hluta af sínu námi, á að ganga þannig frá tækjum og tólum að þeir geti ekki skaðast af þeim.

Eiturefni og eitradar plöntur

Öll eiturefni og önnur hættuleg efni skulu geymd í læstri geymslu og gengið þannig frá þeim að nemendur hafi ekki aðgang að þeim nema undir eftirliti kennara. Mikilvægt er að starfsfólk þekki aðvaranir á umbúðum. Lista yfir merkingar eiturefna er að finna á vefsíðu Umhverfisstofnunar. Ef plöntur eru í skólanum ber að ganga úr skugga um að þær séu ekki eitradar. [Hér má finna lista yfir eitradar plöntur](#).

Rafmagnsöryggi

Samkvæmt byggingarreglugerð, nr. 112/2012 skulu vera lekastraumsrofar (lekaliðar) í öllum byggingum. Lekastraumsrofi er öryggisbúnaður sem kemur í veg fyrir rafmagnslys. Rík krafa er gerð til rafmagnstækja og öryggis þeirra. Ef tækin brotna eða rafmagnssnúrun þeirra trosna er mikilvægt að slíkt sé lagað. Flestar innstungur eru með öryggislæsingu sem kemur í veg fyrir að börn geti stungið hlutum inn í þær og þannig fengið rafstraum. Ef innstungur brotna eða losna frá vegg er nauðsynlegt að gera við þær strax. Fjöltengi geta verið varasöm. Það má ekki nota brotin fjöltengi eða fjöltengi þar sem rafmagnssnúran eða klóin er farin að skemmast.

Kerti og eldfim efni

Fara skal þannig með eld, eldfim efni og önnur hættuleg efni að engin hætta sé á því að eldsvoði eða tjón af völdum mengunar geti af því hlotist. Æskilegt er að banna alla notkun kerta í skólum.

Í allri umgengni við opinn eld skal sýna aðgát og ekki skal skilja logandi kerti eftir eftirlitslaus meðan starfsmaður víkur frá. Kveikjarar og eldspýtur skulu geymdar í læstum hirslum.

Námsgögn og leikföng

Við val á námsgögnum og leikföngum verður að hafa í huga að þau hæfi aldri og þroska þeirra barna sem þau eru ætluð. Mikilvægt er að skoða viðvörunarmerkingar vel og fara eftir þeim leiðbeiningum sem fylgja leikfanginu. Leikföng og leiktæki skulu uppfylla kröfur [reglugerðar um öryggi leikfanga og markaðssetningu](#) þeirra á Evrópska efnahagssvæðinu nr. 944/2014 og vera CE merkt. Starfsfólk skóla skal framkvæma reglubundið eftirlit með námsgögnum og leikföngum samkvæmt gátlista sem skólinn útbýr.

CE merkingar

Leikföng sem ætluð eru börnum yngri en 14 ára eiga að vera CE merkt. CE merking vöru gefur til kynna að varan uppfylli þær lágmarkskröfur um öryggi og heilsuvernd sem settar eru fram í Evróputilskipunum sem gilda hér á landi. CE merkið er ekki öryggis- eða gæðastimpill heldur til staðfestingar á því að leikfangið uppfylli kröfur sem gerðar eru til framleiðslunnar samkvæmt CE staðli.

Íþróttahús

Skólastjóri og íþróttakennarar skulu gæta fyllsta öryggis nemenda á þeirra vegum. Skólastjóri skal fara yfir öryggismál í íþróttakennslu með íþróttakennurum skólans og skulu þeir vinna samkvæmt öryggishandbók þessari ásamt reglum um [öryggi í íþróttahúsum](#).

Ábyrgð íþróttakennara

Íþróttakennari skal ganga frá öllum búnaði á öruggan hátt og yfirfara salinn áður en kennsla hefst og fjarlægja hluti sem mögulega geta valdið slysum. Gæta skal sérstaklega að því að gengið sé frá öllum mörkum þannig að þau geti ekki dottið yfir börn. Ef íþróttakennari biður nemendur að aðstoða sig við að ná í búnað eða ganga frá honum er mikilvægt að hann tryggi að örugglega hafi verið gengið rétt frá áður en börnin fara í búnaðargeymslu. Æskilegt er að íþróttakennari ráðleggi nemendum og foreldrum um réttan fatnað og skó sem hæfa íþróttakennslunni.

Sund

Í sundkennslu á vegum grunnskóla skal fara eftir reglugerð frá umhverfis- og auðlindaráðuneytinu um [hollustuhætti á sund- og baðstöðum, nr. 814/2010](#) og [Öryggishandbók fyrir sund og baðstaði](#). Sundkennarar, sundþjálfarar og leiðbeinendur skulu ávallt gæta þess í samvinnu við starfsfólk sund- og baðstaða að nemendur fari ekki að laug á undan þeim. Sundkennarar, sundþjálfarar og leiðbeinendur skulu aldrei víkja frá laug fyrr en allir nemendur eru farnir inn í búnings- eða baðklefa. Þau varúðaratriði sem laugarverðir eiga að fylgja gilda einnig fyrir kennara og þjálfara nemenda. Sundkennarar, sundþjálfarar og leiðbeinendur skulu standast [hæfnispróf annað hvert ár samkvæmt III. Viðauka reglugerðarinnar](#).

Ábyrgð skólastjóra og sundkennara

Skólastjóri ber ásamt sundkennara ábyrgð á að reglugerð nr. 814/2010 um hollustuhætti á sund- og baðstöðum og Öryggishandbók fyrir sund og baðstaði sé framfylgt. Það skal tekið fram að þó að reglugerðin geri miklar kröfur til rekstraraðila ber sundkennarinn fyrst og fremst ábyrgð á öryggi nemenda. Sundkennari má því aldrei víkja frá nemendum meðan á kennslu stendur. Í öllum sundlaugum þar sem skólasund fer fram skal vera virkt samstarf sundkennara og öryggisgæslu sundlaugar um öll öryggisatriði er snúa að skólasundi. Í laugum sem ekki hafa laugarverði vinnur skólastjóri að gerð öryggisferla í samvinnu við sundkennara.

Námsumhverfi úti

Um öryggi á skólalóðum gildir reglugerð um öryggi leikvallatækja og leiksvæða og eftirlit með þeim nr. 942/2002. Reglugerðin tekur á öllum þáttum er lúta að öryggi barna. Ekki má staðsetja leiksvæði þar sem ætla má að börnum geti stafað hættu eða ónæði af umhverfinu svo sem frá umferð, vegna fallhættu eða hættu á drukknun. Aðkoma að svæðinu fyrir gangandi, hjólandi og eftir atvikum akandi vegfarendur skal vera þannig að ekki skapist óþarfa hættu á og við leiksvæðið.

Hafa skal í huga:

- Að börn geti ekki hlaupið beint út af leiksvæði þar sem umferð er.
- Að tryggja þarf góða lýsingu á leiksvæðum.
- Haga skal frágangi á grindverki á lóð skólans þannig að börnum stafi ekki hættu af.

Byggt á [Handbók um öryggi og velferð grunnskólabarna](#) 2020 Mennta- og menningarmálaráðuneytið

- Við framkvæmdir og viðhald leiksvæða skal taka tillit til eðlis starfseminnar. Umferð vélknúinna farartækja er bönnuð á leiksvæðum utan þess sem nauðsyn krefur svo sem vegna viðhalds eða endurnýjunar tækja og búnaðar.

Á heimasíðu Umhverfisstofnunar er [öryggisvísir leiksvæða](#) sem gagnlegt er fyrir skólastjóra og rekstraraðila að kynna sér.

Skólalóð Reykjahlíðarskóla

Á skólatíma eiga nemendur að vera innan skólalóðar og markast hún af eftirfarandi:

Að sunnan: girðing sunnan skóla.

Að austan: girðing austan skóla.

Að norðan: frá NA-horni íþróttahúss í girðingu að austan.

Að vestan: frá SV-horni sundlaugargirðingar í girðingu að sunnan.

Starfsmenn

Meta þarf hverju sinni hversu margir starfsmenn þurfa að vera til staðar í frímínútum og ferðum á vegum skólans. Ef starfsfólk á útivakt í frímínútum þarf að bregða sér frá er mikilvægt að annað starfsfólk sé látið vita. Allri frímínútnagæslu er sinnt af skólaliðum. Nemendur eiga ekki að fara út af skólalóð í frímínútum nema með leyfi kennara/starfsmanns.

Lýsing

Í kringum skóla og á öllum leiðum að skóla, hvort heldur er frá bílastæði, gönguleið eða hjólastígum, þarf lýsing að vera jöfn, heildstæð og kröftug en ekki blindandi. Lýsing þarf að taka mið af öllum notendum. Æskilegt er að birta á umferðarleiðum milli bygginga og lóða vera nægjanleg til að allir aldurshópar geti athafnað sig óhindrað og af fullu öryggi. Þar sem gert er ráð fyrir umgengni almennings ætti að taka tillit til heildaráhrifa þannig að tryggt sé að hvergi

Byggt á [Handbók um öryggi og velferð grunnskólabarna](#) 2020 Mennta- og menningarmálaráðuneytið

verði staðbundin, ófullnægjandi birtuskilyrði sem skapað geti slysaþættu. Skipta þarf strax um perur og lagfæra ljós sem bila.

Ljósastaurar, girðingar og hlið úr járni

Ef girðingastaurar, ljósastaurar og hlið eru úr járni, t.d. galvaniseruð, þarf að mála þá upp í 1,5 m hæð því annars er hættu á að börn geti fest við þá tungu eða fingur í frosti. Gagnlegt getur verið að mála alla ljósastaura í áberandi lit til að sjónskertir sjái þá.

Ruslaskýli, tunnur og gámar

Huga ber að því að ruslaskýli, tunnur og gámar, sem eru staðsett upp við skólabyggingar, geta haft ákveðna hættu í för með sér svo sem brunahættu vegna íkveikju í rusli og fallhættu ef börn nota það sem tröppur til að komast upp á byggingar.

Hjólastandar

Mikilvægt er að við grunnskóla séu hjólastandar þannig að börn geti gengið frá hjólum sínum á öruggan hátt. Hjólastandar þurfa að vera staðsettir þar sem ekki er hættu á að fólk falli um þá, helst nokkrum metrum frá inngangi. Mikilvægt er að merkja svæðið í kringum þá þannig að sjónskertir einstaklingar sjái þá.

Umferð og bílastæði við skólalóð

Þegar barn byrjar í skóla þarf að kynna foreldrum/forráðamönnum barnsins aðkomu umferðar að skólanum. Slíkt dregur úr líkum á að hættu skapist vegna umferðar á álagstímum. Mikilvægt er að allir sem erindi eiga í skóla komist þangað á öruggan hátt gangandi, hjólandi og/eða akandi. Þess skal gætt að umferð akandi, gangandi og hjólandi vegfarenda sé aðskilin eins og hægt er. Æskilegt er að bílastæði við skóla sé staðsett við skólabygginguna og merkt sérstaklega fyrir starfsfólk og foreldra. Gangbrautir skulu merktar þannig að sá sem ekur inn á bílastæðið sjái hvar þær eru. Nauðsynlegt er að taka á hraðakstri við skóla með bættri hönnun umferðarmannvirkja og liðsinni lögreglu.

Bílaumferð foreldra / forráðamanna í skóla og leikskóla er eftir sundlaugarvegi en starfsfólk skólans ekur syðri akstursleið að skólanum þar sem bílastæði fyrir starfsfólk er.

Göngu- og hjólaleiðir barna í skólann

Æskilegt er að sem flest börn úr Reykjahlíðarþorpi gangi eða hjóli í skólann en þannig skapast minni hætta af umferð ökutækja við skólann. Mikilvægt er að kynna árlega öruggar göngu- og hjólaleiðir og ábyrgð foreldra á öryggi barna á leið í og úr skóla. Ávallt skal gæta öryggissjónarmiða í þessum efnum. Skólinn hvetur til notkunar öryggistækja svo sem hjálma og endurskinsmerkja. Á vef Samgöngustofu eru upplýsingar um öryggisbúnað vegna hjólreiða.

Gangstétt liggur meðfram Hlíðarvegi. Efst á Hlíðarvegi er gangbraut þvert yfir Hlíðarveg og aftur þvert yfir sundlaugarveg og þar koma nemendur inn á göngustíg sem liggur að skólabyggingu.

Akstur með aðföng og önnur umferð á skólalóðinni

Við Reykjahlíðarskóla er séraðkoma fyrir bíla með aðföng. Leiðin er suður og austur fyrir skólann að inngangi austan á skólanum.

Göngustígar og gangstéttar

Göngustígar og gangstéttar eiga að vera með slétt yfirborð. Ef meira en 2 cm mishæð er til staðar er hætta á falli. Ef hættulegar misfellur eru komnar í gangstéttar/göngustíga er mikilvægt að það sé lagað sem fyrst.

Niðurföll á göngustígum/gangstéttum eiga að vera:

- Í sömu hæð og göngustígurinn/gangstéttin.
- Í lagi og hreinsuð reglulega til að koma í veg fyrir vatnstjón í byggingum og hálkumyndun að vetrarlagi.
- Með viðeigandi loki sem snýr rétt.
- Mikilvægt er að gert sé strax við stífluð niðurföll. Ef lok vantar á niðurföll eða það snýr öfugt er mikilvægt að laga það strax.

Tröppur, rampar og handrið

Tröppur, rampar og handrið eiga að uppfylla ákvæði byggingarreglugerðar, nr. 112/2012.

Æskilegt er að handrið sé við allar tröppur. Ef brotnar upp úr þrepum eða þau losna þarf að gera við þau strax.

Hálka

Mikilvægt er að huga að hálkuvörnum í kringum skóla. Skýr verkaskipting þarf að vera á meðal starfsmanna sveitarfélaga hvað háлкуvarnir varðar. Áður en starfsemi hefst í skólanum þarf að vera búið að háлкуverja. Sama gildir um snjómokstur. Þar sem því verður við komið ættu gönguleiðir að skólabyggingum að vera háлкуvarðar t.d. með hita undir gangstéttum/göngustígum. Ef ekki er hiti undir gangstéttum/göngustígum er mikilvægt að rekstraraðili sjái til þess að leysa þann vanda með söltun eða sandburði. Æskilegt er að rekstraraðili geri leiðbeiningar um háлкуvarnir í samvinnu við skólastjóra. Ganga þarf úr skugga um að þær séu virkar. Bílastæði geta oft verið mjög hál og því mikilvægt að þær séu gerðar sambærilegar ráðstafanir.

Starfsmenn í áhaldahúsi Skútustaðahrepps sjá um snjómokstur og að sanda þegar þörf er talin vera á.

Leikvallatæki

Leikvallatæki þurfa að uppfylla kröfur reglugerðar um öryggi leikvallatækja og svæða og eftirliti með þeim nr. 942/2002. Í reglugerð um öryggi leikvallatækja og leiksvæða og eftirlit með þeim nr. 942/2002 kemur fram að:

- Fylgja þarf leiðbeiningum framleiðenda um viðhald á leikvallatækjum.
- Rekstraraðili er ábyrgur fyrir að framkvæma reglubundið eftirlit með leikvallatækjum.
- Innra eftirlit skal framkvæma samkvæmt gátlista og í því skal vera slysaskráning. Í innra eftirliti þarf að tilgreina til hvaða úrbóta skal grípa þegar frávik verða frá ákvæðum reglugerðarinnar og hvenær úrbótum var lokið. Mælt er með að innra eftirlit sé hluti af gæðahandbók.

- Ábyrgðaraðili innra eftirlits gerir rekstraraðila viðvart um það sem aflaga fer og bendir á nauðsynlegar úrbætur. Rekstraraðili gerir nauðsynlegar úrbætur eða tekur leikvallataeki úr notkun.
- Á heimasíðu Umhverfisstofnunar má finna upplýsingar og handbækur um skoðanir á ástandi leiksvæða og leikvallataekja. Þar eru einnig tillögur að gátlistum fyrir reglubundið eftirlit með leikvallataekjum.

Slysavarnir og líkamlegt öryggi

Allir starfsmenn Reykjahlíðarskóla (bæði fastráðnir og lausráðnir) þurfa að kunna skyndihjálp og viðhalda þeirri þekkingu með því að fara yfir og æfa reglulega viðbrögð við slysum og vá. Það er á ábyrgð skólastjóra að þeirri þekkingu sé komið á og viðhaldið meðal starfsmanna. Þeir sem halda námskeið fyrir starfsmenn skólans skulu hafa til þess bæra þekkingu og reynslu. Gera þarf ráð fyrir að starfsmenn fari á námskeið á tveggja ára fresti. Skólastjóri hefur yfirlit yfir alla starfsmenn sem lokið hafa skyndihjálparnámskeiði.

Allt starfsfólk skólans ber ábyrgð á börnum meðan þau eru í skólanum og verður að grípa inn í ef barn sýnir af sér hegðun sem getur leitt til slysa. Starfsfólk þarf að vera meðvitað um hvaða hættur geta leynst í skólanum og umhverfi hans. Allir starfsmenn sinna minniháttar slysum og meta áverka.

Nauðsynlegt er að tryggja að starfsmenn hafi ávallt yfirlit yfir réttan fjölda nemenda í umsjá þeirra hverju sinni.

Fræðsla starfsmanna um öryggismál

Allir starfsmenn fá þjálfun í öryggismálum. Annað hvert ár er námskeið um slysavarnir og skyndihjálp til að starfsmenn geti endurnýjað skyndihjálparréttindi sín. Árlega er eftirfylgni á kunnáttu og þekkingu starfsmanna í öryggismálum og viðbrögðum skólans við slysum, bruna og annarri vá. Starfsmenn fá reglulega þjálfun í viðbragðsáætlunum og öryggisferlum skólans og allt starfsfólk veit hvert hlutverk þess er ef upp kemur neyðarástand. Nýir starfsmenn fá kynningu á verkferlum skólans og þar á meðal öryggismálum í upphafi starfs sbr. gátlista um móttöku nýrra starfsmanna í [mannauðsstefnu Skútustaðahrepps](#) og [vinnuverndarstefnu Reykjahlíðarskóla](#):

Byggt á [Handbók um öryggi og velferð grunnskólabarna](#) 2020 Mennta- og menningarmálaráðuneytið

- Kynning á viðbragðsáætlunum og öryggisferlum skólans
- Kynning á staðsetningu sjúkrakassa og öryggisupplýsinga
- Slysavarnarnámskeið eins fljótt og auðið er.

Reglubundnar æfingar á öryggisferlum

Viðbrögð við ólíkum aðstæðum eru æfð reglulega. Með því að æfa mismunandi viðbragðsáætlanir reglulega verður þekking og færni starfsfólks meiri og betri. Það eykur líkur á að unnt sé að bregðast fumlaut við aðstæðum. Rýmingaræfing með nemendum á að fara fram tvisvar á skólaári. Eftir hverja æfingu eru þær metnar, hvernig gekk og hvað þarf betur að fara. Æfingar hafa bæði og fræðslu- og forvarnargildi.

Viðbrögð við slysi

- Meta þarf ástandi hins slasaða út frá þekkingu á skyndihjálpi
- Tryggja öryggi á slysstað
- Hringja í 112
- Veita slösuðum aðhlyningu
- Hafa samband við foreldra
- Skrá atvik á þar til gert eyðublað sem er að finna á kennarastofu skólans.

Skráning slysa í skólum

Mikilvægt er að öll slys sem verða á börnum í skólum séu skráð á tiltekið slysaskráningarblað. Skráning slysa er mikilvægur hluti af innra og ytra eftirliti í skólans. Skólastjóri tekur saman í lok hvers árs hvar, hvenær og hvernig slys hafa átt sér stað og skoðar t.d. hvar hættur er að finna eða hvort eftirlit starfsfólks með börnum sé fullnægjandi. Sveitarfélög ættu að taka saman yfirlit yfir slys í skólum árlega.

Öll slys þar sem barn hefur hlotið það mikinn áverka að það þarfnast meðferðar hjá tannlækni, slyshadeild, sjúkrahúsi, heilsugæslustöð eða hjá sérfræðingi, ber að skrá á slysaskráningarblað. Ekki er ástæða til að skrá alla áverka. Minniháttar áverka þar sem ekki er hætt á frekari afleiðingum ber ekki að skrá eins og kúlu á enni, skrámur, grunnt klór og skolun á sandi úr auga.

Í þeim tilfellum þar sem skólastjóri óskar eftir því að slys sé skráð skal það gert.

Að hverju þarf að gæta þegar skráð er?

Mikilvægt er að við skráningu á slysaskráningarblaðið komi fram hver var endanlegur meðferðaraðili og hver áverkagreining var. Slysaskráningarblað þar sem þessar upplýsingar vantar er ekki fullgilt. Ef ekki er hægt að skrá það strax verður að bíða eftir að foreldri láti vita hver/hverjir meðferðaraðilar voru og hver endanleg sjúkdómsgreining var. Skólastjóri ber ábyrgð á verklagi um frágang þessara blaða og tryggir að þeim sé framfylgt.

Undirritun foreldra á slysaskráningarblaðið og afrit af því

Meginreglan er að foreldrar þurfa ekki að kvitta á slysaskráningarblöðin nema þar sem sveitarfélög hafa sett um það reglur að svo skuli vera. Hins vegar er nauðsynlegt að foreldri kvitti á slysaskráningarblaðið í þeim tilfellum þar sem starfsmaður skóla hefur metið áverkann á þann hátt að það þurfi að fara með barnið til læknis/hjúkrunarfræðings en foreldri ákveður að fara ekki eftir þeim tilmælum. Er þetta gert til að tryggja að ekki verði hægt að ásaka starfsmann síðar fyrir vanrækslu. Dæmi um texta sem foreldrar eru beðnir um að skrifa neðst á skráningarblaðið: „Ég undirrituð móðir/faðir barnsins (nafn barns) hef tekið þá ákvörðun að fara ekki eftir tilmælum skólans um aðhlyningu fyrir barnið hjá slysadeild eða heilsugæslu.“ Viðkomandi undirritar með dagsetningu, nafni og kennitölu. Ekki er gert ráð fyrir því að foreldri fái sjálfkrafa afrit af slysaskráningarblaðinu nema að reglur sveitafélagsins kveði á um það. Foreldrum er heimilt að skoða blaðið og fá afrit af því.

Slysaskráningarblaðið er trúnaðarmál og má því ekki afrita né afhenda það öðrum en þeim sem hafa heimild til að skoða það s.s. heilbrigðiseftirliti sem ber að skoða þessi blöð til að kanna fjölda slysa og ástæður þeirra sem hluta af sínu ytra eftirliti. Ef aðrir en foreldrar biðja um skráningarblaðið þarf leyfi foreldra. Tilgangur beiðninnar þarf að vera skýr, s.s. ef verið er að vinna rannsóknir. Mikilvægt er að einungis þeir sem uppfylla allar kröfur um rannsóknarheimildir og meðferð persónuupplýsinga fái aðgang að slysaskráningarblöðum í rannsóknarskyni.

Í Reykjahlíðarskóla eru öll slys skráð, þó ekki smá skurðir og kúlur, og foreldri/forráðamaður beðinn að skrifa undir og fær svo afhent afrit af blaðinu. Öll útfyllt slysaskráningarblöð eru geymd í möppu á skrifstofu skólastjóra á meðan nemendur dvelja í skólanum. Við útskrift

nemenda úr skóla skal skólastjóri sjá til þess að blaðið fari í varðveislu í skjalasafni sveitarfélagsins.

Birt er handbók um öryggi og velferð í Reykjahlíðarskóla á heimasíðu skólans þar sem stöðu öryggismála í skólanum er lýst. Jafnframt eru viðbragðsáætlanir birtar á heimasíðu.

Tilkynna á alvarleg slys til sveitarfélags til að tryggja að þar séu yfirlit yfir öll meiriháttar slys og gerðar séu viðeigandi ráðstafanir. Rekstraraðilar bera ábyrgð á því að öryggi barna sé tryggt. Rekstaraðili er auk þess ábyrgur fyrir fjármálum og því mikilvægt fyrir hann að hafa þessar upplýsingar t.d. þegar hann undirbýr fjárhagsáætlanir. Þetta ætti einnig að hjálpa við forgangsröðun viðhalds.

Mikilvægt er að skólastjóri hafi upplýsingar um þær tryggingar sem ná yfir starfsemi skólans. Sérstaklega er það mikilvægt þegar kemur að slysatryggingum barna. Í þeim tilfellum þar sem slys á barni er þess eðlis að gera þarf lögregluskýrslu þarf að tilkynna slysið til viðkomandi tryggingafélags. Um er að ræða þau tilfelli þar sem eftirmál geta orðið vegna slyssins og því nauðsynlegt að slysatilkynning sé skilvirk til að réttindi barns séu tryggð síðar. Þá getur þurft að tilkynna til tryggingafélags af öðrum ástæðum.

Stórslys / náttúruhamfarir

Almannavarnir snúast um skipulag og stjórnkerfi sem virkjað er á hættustundu. Samkvæmt [1. gr. laga um almannavarnir nr. 82/2008](#) er markmið þeirra að skipuleggja og gera ráðstafanir sem miða að því að koma í veg fyrir eða takmarka, eftir því sem unnt er, að:

- Almennigur verði fyrir líkams- eða heilsutjóni.
- Umhverfi og eignir verði fyrir tjóni af völdum náttúruhamfara eða af mannavöldum, farsóttu, hernaðaraðgerða eða af öðrum ástæðum.
- Veita líkn í nauð og aðstoð vegna tjóns sem hugsanlega kann að verða eða hefur orðið.

Lögin taka til samhæfðra almannavarnarviðbragða til þess að takast á við afleiðingar neyðarástands sem kann að ógna lífi og heilsu almennings, umhverfi og eignum. Sveitarfélög fara með almannavarnir í héraði í samvinnu við ríkisvaldið. Stjórn almannavarnamála í hverju

lögsagnarumdæmi er í höndum lögreglustjóra sem hefur almannavarnanefnd sér til fulltingis. Lögreglustjóri fer einnig með stjórn leitar og björgunar í sínu umdæmi.

Mikilvægt er að upplýsingar um viðbrögð við eldvörnum og náttúruvá séu til staðar í skólanum og þær séu skýrar. Skólastjóri setur upp viðbragðsáætlun fyrir sinn skóla og skal fylgja fyrirmælum almannavarnanefnda á hverjum stað fyrir sig.

Viðbrögð við náttúruvá

Náttúruhamfarir geta ógnað lífi og heilsu nemenda eða starfsmanna, hvort sem það er í skólahúsnæði eða utan þess. Tjón getur orðið í skólabyggingu vegna jarðskjálfta eða óveðurs og skapað hættu fyrir nemendur og starfsfólk. Viðbrögð geta kallað á samhæfingu stofnana og nokkurra viðbragðaðila. Fyrirmælum almannavarnanefndar í umdæmi lögreglustjóra á Norðurlandi eystra er fylgt. Sjá nánari upplýsingar á www.almannavarnir.is

Skólastjóri eða staðgengill hans hefur samband við sveitarstjóra Skútustaðahrepps og aflar upplýsinga á hvern hátt atburðurinn tengist skólanum.

Starfsfólk skólans þarf að hlúa að nemendum;

- Koma öllum í öruggt skjól
- Hafa nafnakall
- Veita slösuðum aðhlynningu
- Hafa samband við foreldra
- Skrá atvik á þar til gert eyðublað sem er að finna á kennarastofu skólans.

Viðbrögð við eldsvoða

- Koma öllum út og safna á ákveðinn stað
- Hringja í 112
- Hafa nafnakall
- Veita slösuðum aðhlynningu
- Hafa samband við foreldra

Viðbrögð við hættum vegna hegðunar nemenda

Fyrirbyggjandi aðgerðir skipta máli, virðing fyrir einstaklingnum og þjálfun í samskiptum.

Leggja skal áherslu á að nýta verkfæri jákvæðs aga í samskiptum. Skapist þær aðstæður vegna hegðunar nemanda að hætta sé á að hann valdi sjálfum sér eða öðrum tjóni getur þurft að beita líkamlegu innngripi. Því á ekki að beita nema aðrar leiðir séu ekki færar þá stundina og hætta um leið og hættu hefur verið afstýrt. Verklag skal ætíð einkennast af virðingu og festu. Stuðst er við Verklagsreglur Sambands íslenskra sveitarfélaga og reglugerð um ábyrgð og skyldu skólasamfélagsins.

- Fyrirbyggjandi aðgerðir. Jákvæður agi, einstaklingsmiðað nám sem byggir á áhugasviði.
- Viðbrögð við ófyrirséðri og yfirvofandi hættu.
- Eftirfylgni vegna einstaka atvika.
- [Verklagsreglur Sambands íslenskra sveitarfélaga](#)
- [Reglugerð um ábyrgð og skyldur aðila skólasamfélagsins í grunnskólum nr. 1040/2011](#)
- Skráning á þar til gert eyðublað um árekstur nemenda sem er að finna á kennarastofu skólans.

Rýmingaráætlun

Ef þarf að rýma skólann undirbúa kennarar rýmingu á kennslustofum. Nemendur yfirgefa ekki kennslustofu fyrr en kennari hefur fengið skilaboð um slíkt og hver útgönguleið er. Kennarar fara eftir ákveðnum leiðbeiningum sem eru í öllum kennslustofum. Hver kennari er ábyrgur fyrir þeim bekk/hóp sem hann er að kenna þegar hættuástand skapast. Teikningar af útgönguleiðum eru í öllum kennslustofum skólans og upplýsingar um söfnunarstaði utan dyra fyrir hvern námshóp. Ef þarf að koma öllum í skjól verður farið í íþróttahúsið.

Ef rýma þarf skóla eiga nemendur að koma saman á eftirfarandi stöðum ásamt kennara sínum.

1.3. bekkur. Við norðurenda sparkvallar.

4.-6. bekkur. Á suðurenda sparkvallar

7.-10. bekkur. Á vesturhlið sparkvallar

Starfsmenn, aðrir en umsjónarkennarar, við austurhlið sparkvallar.

Eldvarnir

Eldvarnirnar miða fyrst og fremst að því að tryggja líf og heilsu barna og starfsmanna. Eldvarnir geta einnig dregið verulega úr tjóni á eignum.

Eftirfarandi atriði eiga að vera til staðar og í lagi:

- Reykskynjarar. Nægjanlega margir og rétt staðsettir
- Þekking á fyrstu viðbrögðum
- Flóttaleiðir, nægilega margar, greiðfærar og teiknaðar á blað
- Slökkvibúnaður af réttri gerð og rétt staðsettur.

Til að tryggja rétt viðbrögð þarf að huga að virkri umræðu í starfsmannahópnum um brunavarnir og viðbragðsáætlun ásamt reglulegum brunaæfingum meðal starfsmanna og barna.

Veikindafaraldur

Sjá viðbragðsáætlun við veikindafaraldri [hér](#).

Sjúkrakassi

Í sjúkrakassa á að vera sá búnaður sem talinn er upp í lista yfir innihald sjúkrakassa hér að neðan. Ef fleira er í kassanum getur það tafið starfsfólk við að finna það sem leitað er að. Allir starfsmenn skólans verða að kunna að nota þann búnað fumlaut sem í sjúkrakassanum er.

- Sjúkrakassi er geymdur hjá skólaliðum og annar lítil á kennarastofu
- Lítil sjúkrataska til að taka með í skólaferðalög er hjá skólaliðum
- Skólastjóri er ábyrgur fyrir sjúkrakassa og sér til þess að skólahjúkrunarfræðingur fari reglulega yfir hann og ef einhvern búnað vantar í kassana á að bæta úr því.

Notkunarreglur sjúkrakassa og innihald hans

- Í sjúkrakassanum á að vera listar yfir innihald
- Sjúkrakassi þarf að vera aðgengilegur og auðveldur í flutningum.

- Mikilvægt er að notandi kynni sér innihald kassans og viti hvernig á að nota innihald hans. Æskilegt er að í skólanum sé til bakpoki sem nota á til fyrstu hjálpar og hægt er að taka með sér í vettvangsferðir.
- Handþvottur er mikilvægur áður en átt er við sár.
- Nota skal einnota hanska þegar blóð er meðhöndlað.
- Dauðhreinsað innihald kassans hefur takmarkaðan endingartíma. Útrunnum búnaði þarf að skipta út fyrir nýjan.
- Ekki geyma lyf í sjúkrakassanum. Samkvæmt byggingarreglugerð nr. 112/2012 skulu lyf geymd í læstum hirslum.
- Mikilvægt er að fara yfir innihald sjúkrakassans eftir hverja notkun og fara reglulega yfir innihald hans með tilliti til fyrningardagsetninga.

Listi yfir innihald sjúkrakassa

<ul style="list-style-type: none"> • 1 rúlla plástur (bréfplástur, heftiplástur) • 1 lítil skæri (stálskæri) • 1 góð flísatöng (rifflluð) • 1 stk. 10 cm krepbindi (teygjubindi) eða næsta stærð við • 1 stk. 7,5 cm krepbindi (teygjubindi) eða næsta stærð við • 1 stk. 5 cm krepbindi (teygjubindi) eða næsta stærð við • 1 pk. skyndiplástur 4 cm (tauplástur) • 1 pk. skyndiplástur 6 cm (tauplástur) • 1 fetill (þríhyrningur) • 5 stk. 10-30 ml saltvatn 0,9% 	<ul style="list-style-type: none"> • 5 bómullarpinnar í lokuðu plasti (plastfilmu). • 1 pk. 10x10 cm vasilíngrisja. • 1 pk. 5x5 cm vasilíngrisja. • 1 stk. sprauta 15 ml. • 1 pk. 10x10 cm grisjur (5 stk.). • 2 pk. 10x10 cm grisjur (1 stk.). • 1 pk. 5x5 cm grisjur (5 stk.). • 2 pk. 5x5 cm grisjur (1 stk.). • 1 par af einnota latexfríum hönskum. • 1 stk. einnota blástursgríma (vörn gegn smiti).
--	--

Eftirlit

Eftirlit með leikvallatakjum og leiksvæðum skal vera í samræmi við kröfur samkvæmt staðlaröðinni ÍST EN 1176 ásamt ÍST EN 1177 sem taldir eru upp í viðauka I með reglugerð um öryggi leikvallatakja og leiksvæða og eftirlit með þeim, nr. 942/2002. Neytendastofa hefur eftirlit með því að leikvallataeki á markaði uppfylli settar reglur um öryggi. Um málsmeðferð og réttarfarsúrræði fer eftir ákvæðum laga markaðsgæslu, nr. 134/1995. um öryggi vöru og opinbera markaðsgæslu.

Heilbrigðisnefndir sveitarfélaga hafa eftirlit með því að farið sé að ákvæðum laga varðandi leikvallataeki í notkun og öryggi leiksvæða. Tíðni þess eftirlits er háð mati eftirlitsaðila og við slíkt mat skal tekið tillit til umfangs og innra eftirlits þess leiksvæðis sem um ræðir. Heilbrigðisfulltrúi skal hafa aðgang að öllu skráðu og skjalfestu efni er eftirlitið varðar.

Innra eftirlit

Í reglugerð um öryggi leikvallatakja og leiksvæða og eftirlit með þeim, nr. 94/2002 segir að:

- Í starfsleyfi skal heilbrigðisnefnd gera kröfu um innra eftirlit á leiksvæðum og með leikvallatakjum.
- Innra eftirlitið skal vera samkvæmt ákvæðum staðalsins ÍST EN 1176.
- Innra eftirlit skal framkvæma samkvæmt gátlista og í því skal vera slysaskráning. Í innra eftirlitinu skal tilgreina til hvaða úrbóta skal grípa þegar frávik verða frá ákvæðum reglugerðarinnar og hvenær úrbótum var lokið.
- Mælt er með að innra eftirlit sé hluti af gæðahandbók.
- Innra eftirlit greinist í reglubundna yfirlitsskoðun, rekstrarskoðun og aðalskoðun, sbr. ákvæði í viðauka III í reglugerðinni.
- Aðalskoðun skal framkvæmd af hæfum aðila samkvæmt leiðbeiningum framleiðanda leikvallatakja.
- Rekstraraðili ber ábyrgð á innra eftirliti. Með hverjum eftirlitsþætti innra eftirlits ætti að vera ábyrgðaraðili sem gerir rekstraraðila viðvart um það sem aflaga fer og bendir á nauðsynlegar úrbætur. Rekstraraðili gerir nauðsynlegar úrbætur eða tekur leikvallataeki úr notkun.

Eftirlit starfsmanna

Í reglugerð [um öryggi leikvallatækja og leiksvæða og eftirlit með þeim](#) nr. 94/2002 segir að reglubundna yfirlitsskoðun geti þurft að framkvæma daglega í skólum allt eftir notkun og álagi á leiksvæðinu. Tilgangur hennar er að greina strax þær hættur sem geta stafað af skemmdarverkum, notkun, sliti eða veðrun. Dæmi um þetta er hættulegt rusl, skemmd leikvallatæki, lausar festingar leikvallatækja og marka, slitnir hreyfihlutir, flísar, útistandandi naglar og skrúfur og óvarðar undirstöður.

Öryggi á skólaferðalögum

Þegar ferðir eru skipulagðar á vegum Reykjahlíðarskóla er eftirfarandi haft til viðmiðunar og reynt að tryggja öryggi barna með öllum tiltækum ráðum:

Þegar ferðir eru skipulagðar þarf að gæta þess að ekki sé farið með börn á staði sem þau ráða illa við sökum aldurs eða þroska eða eiga mjög erfitt með að fara um. Mikilvægt er að tryggja að börn verði aldrei viðskila við starfsfólk skóla í ferðum. Æskilegt er að starfsmenn hafi gsm síma með í ferðalögum á vegum skóla.

Tillaga að skipulagi við undirbúning ferða á vegum skóla:

- Einn starfsmaður er ábyrgðarmaður í ferðinni.
- Ábyrgðarmaður hefur lista yfir öll þau börn sem eru í ferðinni og upplýsingar um aðstandendur þeirra (t.d. afrit af grunnupplýsingum um barn vegna slysa og bráðaveikinda.
- Ábyrgðarmaður ber ábyrgð á að ferðasjúkrakassi/ferðasjúkrabakpoki sé tekinn með í ferðina.
- Ábyrgðarmaður þarf að vita nákvæma staðsetningu hópsins hverju sinni ef upp koma veikindi eða slysa til geta hringt í Neyðarlínuna 112 eða foreldra.
- Mikilvægt er að farsími sé með í för.
- Tryggja þarf að fjöldi starfsfólks sem fer með sé nægilegur.
- Tryggja þarf eftirlit með öllum börnum. Góð leið til þess er að hver starfsmaður er ábyrgur fyrir ákveðnum hópi barna.

- Starfsmenn sem bera ábyrgð á ákveðnum börnum í ferðinni láta ábyrgðarmann vita að öll börnin séu til staðar áður en lagt er af stað í upphafi ferðar og á áningarstöðum.
- Mikilvægt er að yngstu börnin beri einhvers konar auðkenni, t.d. endurskinsvesti, þannig að auðveldara sé að fylgjast með hópnum.
- Huga þarf að því að börn séu rétt búin fyrir ferðina miðað við aðstæður og lengd ferða.
- Mikilvægt er að halda börnunum saman í hóp og tryggja að þau verði aldrei viðskila við starfsfólk skóla eða foreldra/forráðamenn.
- Gæta þarf að göngustígum en þar getur verið margvísleg umferð bæði reiðhjóla og rafknúinna ökutækja sem og gangandi vegfarenda.

Skólaakstur og rútuferðir

Kaflinn um „Öryggi í skólaferðalögum“ gildir um skólaakstur- og rútuferðir. Tryggja þarf að í bifreiðinni sé viðeigandi öryggisbúnaður. Mikilvægt er að tryggt sé eitt sæti fyrir hvert barn þannig að öll börn geti notað viðeigandi öryggisbúnað eins og lög og reglur gera ráð fyrir.

Í reglugerð um notkun [öryggis- og verndarbúnaðar í ökutækjum, nr. 348/2007](#) er að finna allar upplýsingar um hvernig tryggja skuli börnum öryggi í ökutækjum. Ef um skólaakstur er að ræða gilda sömu reglur. [Einnig gilda reglur um skólaakstur í grunnskóla.](#)

Skútustaðahreppur skipuleggur skólaakstur fyrir börn sem eiga lögheimili í dreifbýli hreppsins. Á heimasíðu Reykjahlíðarskóla er að finna áætlun skólabíla Skútustaðahrepps og þær [reglur sem sveitarfélagið hefur sett um skólaakstur.](#)

Bátsferðir

Kaflinn um „[Öryggi í skólaferðalögum](#)“ gildir einnig í bátsferðum. Skipuleggja þarf bátsferðir tímanlega og kanna hvort viðkomandi bátur hafi leyfi til fólksflutninga en slíkir bátar og skip þurfa að hafa viðeigandi öryggisbúnað og skráðan hámarksfjölda farþega. Afla þarf samþykkis foreldra fyrir slíkum ferðum.

Akstur með börn í bílum starfsmanna

Sveitarfélög ættu að setja sér reglur um hvort starfsmönnum sé heimilt að aka barni í eigin bíl. Ef slíkt er heimilað þarf að gæta þess að barnið noti viðeigandi öryggisbúnað samkvæmt [reglugerð um notkun öryggis- og verndarbúnaðar í ökutækjum, nr. 348/2007](#). Þegar minniháttar slys verða og barn þarfnast aðhlynningar á heilsugæslu en ekki næst í foreldra/forráðamenn kann að skapast þörf fyrir að starfsmaður aki barni til aðhlynningar. Starfsmaður skóla ætti aldrei að vera einn þegar hann ekur barni til aðhlynningar heldur ætti annar starfsmaður að vera með í för til að sinna barninu þannig að ökumaður geti einbeitt sér að akstrinum.